

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

GURBET ER / TÜRKİYE

(Başvuru No. 9459/05)

KARAR

STRAZBURG

30 Mart 2010

KESİNLEŞMİŞ KARAR

30/06/2010

İşbu karar Sözleşme'nin 44 §2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşmiş olup bazı şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2015. Bu gayri resmi çeviri, Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Gurbet Er / Türkiye davasında,*Başkan*

Françoise Tulkens,

Yargıçlar

Ireneu Cabral Barreto,

Vladimiro Zagrebelsky,

Danutė Jočienė,

Dragoljub Popović,

Nona Tsotsoria,

Işıl Karakaş,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Françoise Elens-Passos'un katılımıyla Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm) 9 Mart 2010 tarihinde gerçekleştirdiği kapalı oturumdaki müzakereler sonucunda anılan tarihte aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan davanın (No. 9459/05) temelinde, Türk vatandaşı, Gurbet Er'in ("başvuran") 25 Şubat 2005 tarihinde İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvuru bulunmaktadır.

2. Başvuran, Batman Barosuna bağlı Avukat S. Özevin tarafından temsil edilmektedir. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvuran, bilhassa mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini iddia etmektedir.

4. İkinci Bölüm Başkanı, 9 Mart 2009 tarihinde başvurunun Hükümet'e bildirilmesine karar vermiştir. Ayrıca, Sözleşme'nin 29. maddesinin 3.

fıkrası uyarınca, Daire'nin, davanın kabul edilebilirliği ve esası hakkında aynı anda karar verileceği bildirilmiştir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

5. Başvuran 1978 doğumlu olup, Batman'da ikamet etmektedir.

6. Başvuran 13 Ocak 2003 tarihinde, tıbbi hata nedeniyle bir doktor ve hastaneye karşı Batman Asliye Hukuk Mahkemesi (Bundan böyle metinde "AHM" olarak anılacaktır.) önünde tazminat davası açmış; bunun yanı sıra adli yardım talebinde bulunmuştur.

7. Batman İl Emniyet Müdürlüğü, AHM'nin konuyla ilgili olarak verdiği kararının ardından, 7 Şubat 2003 tarihinde başvuranın ekonomik durumuyla ilgili bir soruşturma dosyası sunmuştur. Dosyada, başvuranın ev hanımı olduğu, eşiyle birlikte iki çocuklarına baktıkları ve eşinin 160.000.000 Türk lirası (yaklaşık 95 avro) aylık maaşı dışında ailenin başkaca herhangi bir geliri olmadığı bildirilmiştir.

8. AHM, başvuranın ekonomik durumunun yeterli olduğu kanaatine varılması nedeniyle adli yardım talebini reddetmiş ve yargılama masraflarının önceden ödenebilir olan kısmını, yani 324.000.000 Türk lirasını (yaklaşık 190 avro) bir sonraki duruşmaya kadar ödemesini talep etmiştir.

9. AHM 28 Mart 2003 tarihinde, başvuranın yeniden inceleme talebini reddetmiştir. 30 Nisan 2003 tarihinde ise yargılama masraflarının ödenmesi için ilgiliye ek süre vermiştir.

10. Ödeme yapılmaması nedeniyle, AHM 6 Haziran 2003 tarihinde, başvuranın davasını ve yeni adli yardım talebini reddetmiştir.

11. Başvuran, belirtilmeyen bir tarihte, söz konusu karara karşı temyiz başvurusunda bulunmuştur.

12. Yargıtay 3 Mart 2004 tarihli kararla, adli yardım talebinin reddedilmesine ilişkin temyiz kısmını, bunun itiraz edilebilir olmadığı gerekçesiyle, incelemeyi reddetmiştir. Yargıtay bununla birlikte, başvuran tarafından açılan davanın reddedilmemesi; ancak ödeme yapılmaması nedeniyle davanın açılmamış sayılması gerektiği gerekçesiyle kararı bozmuştur.

13. AHM 8 Eylül 2004 tarihinde, davanın incelenmesinin ertelenmesi kararı vermiş ve yargılama masraflarını ödeyerek davasının yenilenmesi için üç aylık bir süre vermiştir.

14. AHM 9 Aralık 2004 tarihinde, ödeme yapılmaması nedeniyle davanın açılmamış sayıldığını bildirmiştir.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK KURALLARI VE UYGULAMASI

15. İlgili iç hukuk kuralları ve uygulaması *Bakan/Türkiye* (No. 50939/99, §§ 36-41, 12 Haziran 2007) ve *Mehmet ve Suna Yiğit/Türkiye* (No. 52658/99, §§ 19-22, 17 Temmuz 2007) kararlarında yer almaktadır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME'NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

16. Başvuran, adli yardım talebinin reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişimin hakkının ihlal edildiğini ileri sürmektedir. Başvuran aynı zamanda, adli yardım talebinin reddine ilişkin kararın, gelirin hangi nedenden ötürü yeterli olduğu kanaatine varıldığının belirtilmemesi nedeniyle yeterince gerekçelendirilmediğini ileri sürmektedir. Başvuran, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasını ileri sürmektedir. İşbu madde aşağıdaki şekildedir:

“Herkes davasının, medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, kamuya açık olarak ve makul bir süre içinde görülmesini isteme hakkına sahiptir.”

17. Hükümet, başvuranın iddialarına karşı çıkmaktadır. Hükümet, hâkimlerin, her talep edildiğinde adli yardım talebini kabul etme yükümlülüklerini bulunmadığını hatırlatmaktadır. Hâkimler, kendilerine sunulan delil unsurlarına dayanarak bağımsız bir şekilde karara varmaktadır.

18. Öte yandan, başvuranın avukat tarafından temsil edildiğini ve herhangi bir ücret almadan bir kişiye yardımda bulunan her avukatın bu durumu Baro’ya bildirmesi gerektiğini; ancak mevcut davada olayların bu şekilde gelişmediğini belirtmektedir. Hükümet, bu durumdan, başvuranın avukatlık ücretini ödemek için yeterli gelire sahip olduğu ve dolayısıyla başvuranın yargılama masraflarını da ödeyebileceği sonucuna varmaktadır. Kısacası Hükümet, Mahkeme’nin konuyla ilgili içtihadı uyarınca, davacının yoksul olduğunu kanıtlaması gerektiğinin altını çizmektedir. Ancak başvuran bunu kanıtlayacak herhangi bir delil sunmamıştır.

19. Başvuran, Hükümet’in iddialarına karşı çıkmakta ve *Golder/Birleşik Krallık* (21 Şubat 1975, A serisi n° 18), *Airey/İrlanda* (9 Ekim 1979, A serisi n° 32) ve *Kreuz/Polonya* (No. 28249/95, AİHM 2001-VI) kararlarına atıfta bulunarak kendi iddialarını yinelemektedir.

20. Mahkeme, kişinin ödeme gücü ve söz konusu sınırlamanın yargılamanın hangi safhasında ortaya çıktığı da dâhil olmak üzere, bir davanın özel koşulları ışığında değerlendirilen masrafların tutarı gibi faktörlerin, ilgilinin, mahkemeye erişim hakkından yararlanıp yararlanmadığının tespit edilmesi için göz önünde bulundurulması gereken etkenler olduğunu hatırlatmaktadır (yukarıda anılan *Bakan* kararı, § 68).

21. Somut olayda, başvuranın ödemesi gereken yargılama masrafları 324.000.000 Türk lirasıydı (yaklaşık 190 avro). Bu meblağ ilk bakışta çok

yüksek görünmese de, başvuranın ailesinin aylık gelirin yaklaşık iki katına tekabül etmekteydi ve bu da başvuran için hatırı sayılır bir meblağ idi.

22. Mahkeme, mevcut davadakine benzer koşullara sahip davaları daha önce incelediğini gözlemlemektedir (bk. diğer kararlar arasında, yukarıda anılan *Bakan* kararı, §§ 64-79, yukarıda anılan *Mehmet ve Suna Yiğit* kararı, §§ 31-39 ya da *Mehmet Hüsnü Tunç/Türkiye*, No. 20400/03, §§ 15-17, 21 Şubat 2008).

Bu durumda, Mahkeme, daha önce verdiği sonuçlardan vazgeçmesine neden olabilecek nitelikte herhangi bir unsur ya da iddia tespit etmemektedir. Bu nedenle, işbu şikâyetin kabul edilebilir olduğuna karar vermekte ve bu bağlamda Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiği sonucuna varmaktadır.

II. SÖZLEŞME'NİN 14. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

23. Başvuran, adil yargılanma hakkından yararlanma hususunda maddiyata/varlığa dayalı bir ayırım nedeniyle mağdur olduğunu ileri sürmektedir. Başvuran, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasıyla birlikte 14. maddesini ileri sürmektedir.

24. Mahkeme bununla birlikte, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasına ilişkin ihlal tespitini göz önünde bulundurarak (yukarıdaki 16 ila 22. paragraflar), somut olayda, bu sorunu ayrı olarak incelemeye gerek olmadığı kanaatine varmaktadır.

III. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

25. Sözleşme'nin 41. maddesi aşağıdaki şekildedir:

“Eğer Mahkeme bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf'ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen

ortadan kaldırabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Tazminat

26. Başvuran, maruz kaldığı manevi zarar bağlamında 15.000 avro, maddi zarar bağlamında ise 20.000 avro talep etmektedir. Maddi zarar bağlamında talep ettiği meblağ, başvurana göre, ulusal mahkemeler önündeki davasına konu olan tıbbi hata nedeniyle maruz kaldığı zararın yanı sıra söz konusu mahkemelerin adli yardım talebini reddetmeleri nedeniyle tazminat alamaması ile ilgilidir.

27. Hükümet, aşırı bulduğu ve ikincisinin spekülative bir hesaplamayla belirlendiğini düşündüğü bu meblağlara karşı çıkmaktadır.

28. Mahkeme, tazminat davasının sonunda, başvuranın davasının açılmamış sayılması değerlendirilmesinde bulunulmasaydı ne olabileceği hususunda yorum yapamayacaktır. Mahkeme bununla birlikte, tazminat davasının yerindeliğine ilişkin bir karar çıkma olasılığının reddedildiğini gözlemlemektedir.

29. Sözleşme’nin 41. maddesinin gerektirdiği üzere, Mahkeme, hakkaniyete uygun olarak, başvurana manevi tazminat olarak 3.000 avro ödenmesine karar vermiştir.

30. Öte yandan, Mahkeme, tespit edilen ihlalin telafi edilmesi için ilke olarak en uygun yolun, ilgilinin isteği üzerine, yargılamanın yenilenmesi olacağı kanaatindedir (yukarıda anılan *Mehmet ve Suna Yiğit* kararı, § 47 ve yukarıda anılan *Mehmet Hüsnü Tunç* kararı, § 38).

B. Masraf ve Giderler

31. Başvuran ayrıca, ulusal mahkemeler ve AİHM önünde yapmış olduğu masraf ve giderler için, 5.000 avro talep etmektedir.

32. Hükümet, aşırı ve dayanaktan yoksun olduğu kanaatine vardığı bu meblağa karşı çıkmaktadır. Ayrıca, bu meblağın, gerçeği yansıtmadığı kanısındadır.

33. Mahkeme'nin içtihadına göre, bir başvurana, masraf ve giderlerin doğruluğunu, gerekliliğini ve ödenen miktarların makul olduğunu ispatlamak kaydıyla bu masraflar iade edilebilmektedir. Somut olayda, Mahkeme, başvuranın, avukatıyla yaptığı ücret sözleşmesini ibraz ettiğini tespit etmektedir. Somut olayda, elinde bulunan belgeleri ve yukarıda anılan kriterleri göz önünde bulunduran Mahkeme, toplam 500 avro ödenmesinin makul olduğu kanaatine varmaktadır.

C. Gecikme Faizi

34. Mahkeme, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygulanmasının uygun olduğuna karar vermektedir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun, mahkemeye erişim hakkı bağlamındaki şikâyetle ilgili kısmının kabul edilebilir olduğuna;
2. Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiğine;
3. Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasıyla birlikte 14. maddesi bağlamındaki şikâyeti ayrı olarak incelemeye gerek olmadığına;
4.
 - a) Davalı Devlet tarafından başvurana, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesi uyarınca, kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içerisinde, başvuran tarafından ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere

manevi tazminat olarak 3.000 avro (üç bin), masraf ve giderler olarak 500 avro (beş yüz) ödenmesine;

b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten başlayarak, ödemenin yapıldığı tarihe kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;

5. Adil tazmine ilişkin kalan taleplerin reddine *karar vermiştir*.

Fransızca olarak yazılan işbu karar Mahkeme İçtüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. fıkraları gereğince 30 Mart 2010 tarihinde tebliğ edilmiştir.

Françoise Elens-Passos
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Françoise Tulkens
Başkan